

V. K.
537

h. 109

T

211
212
213
214
215
216
217
218
219
220

I.

C.

C.

E.

I.

PA

c

TY

h. 109, 54

II, 4

Vk

551

DE
PECVNIAE. GENERE

QVO

TERRA. REGNITIANA

VENVM. IVIT

VT

QVOS. INTERESSE. COMMODVM. EST

RITE. CONCIAT. AVDITVM

DIE. POST. INITVM. CI^oDCCLIII. ANNVM

H. L. Q. C

IN. ALBERTINOFRIDERICIANO

I. L. LAIRIZIVM. LEVCOPOLITANVM. VERNACVLA

DE. TRANSACTIONE. PASSAVIENSI

C. A. AKERMANNVM. ISTIVS. CONTERRANEVM

LATINA

EIVS. VINDICEM

C. F. SELIGIVM. EIBENSTOCA. SAXONEM. CARMINE

MANTVANO

EX. ALBERTI. CASTRIS. AD. FRIDERICVM

NOSTRVM. NOSTROS. TRADVCTVRVM

AC. DEMVM. SE. IPSVM

IIS. QVAE. BINIS. ABHINC. SECVLIS. CONTIGERVNT

PACATIORA. AVGVRATVRVM

DISSERIT

PAVLLVS. DANIEL. LONGOLIVS

CVR. R. A. M. FAC. PHIL. LIPS. ADSESS. ET. SOC. IEN. LAT. SOC. HON

CVRIAE. REGNITIANAE. AD. SALAM

TYPIS. IOANNIS. ANDREAE. HETSCHELII. GYMNI. TYP

DE PECVNIAE GENERE

I.
Cum ex sententia Varronis 1.) *pretium est, quod aestimatio-
 nis emtionisue causa constituitur*; numquam emetiariis ex
 vero terram Regnitianam, nisi illorum, quibus ea venum
 iuit, 2.) *acht tausent schoke vnde hundert schoke breiter
 freyberger grosen* 3.) iusto calculo antea posito.

II.

Audiunt isti numi vulgo 1.) *groschen*, quos autographae lite-
 rae 2.) *grosen* exararunt. Iam vero non plane interciderunt istius
 generis numi de prisco aevo ad pollicem dimidium crasitudine
 accedentes, 3.) quorum loco antea non sine negociatorum iactura
 leuiores bracteatorum nomine famosi manibus terebantur adtere-
 banturque. 4.) Vere 5.) igitur audiebant *grosse pfennige* 6.)
 siue

1.) De Ling Lat Lib. V. C. XXXVI.

2.) Cuius negotii condiciones in-
 tegras sub nomine Terrae Regnitia-
 nae superiori anno tribus missibus
 proposui.

3.) Quem enim morentur Nobilis
 Territorio Subiectus P. VIII. p. 213.
 et Koenigius Geneal. Hist. Nobil.
 Tom. I. p. 345. quorum vterque in
 his verbis deficiunt?

§. II. I.) Cuius iam quidem fax Li-
 ber Prouinciae Curienlis statim in
 fronte, quem secuti sunt Widman-
 nus in Chronico suo ad annum
 cccccclxxvi. Rentschius in Bran-
 denb. Eder-Hein. P. I. Cap. III.
 p. 159. Grosius in Brandenb. Land.
 und Negent. Hist. Cap. VI. §. 16.
 p. 224.

2.) Vt indicavi in supra nominata
 Terra Regnitiana § VIII. nota 73. Sed
 tamen et hoc numerum genus scribitur
grosen in literis eodem anno ac
 die exaratis, quo istae venditionis Cu-

rianae testes, quibus Ser. Fridericus
 profitetur, se de summa adhuc debere
 Widenfi bis mille et centum sexage-
 narum grosorum alio tempore pu-
 blicandis, item in literis Heusdorfen-
 sibus ab Ottone de isto Monasterio in
 Thuring. S. p. 396. productis, quod
 forte in pluribus, ni scioli corru-
 pissent.

3.) Teste V. Cel. Koelero in Münz-
 Belustig. Tom. II. P. XXX. p. 235.

4.) Quam in rem euoluas Doeder-
 linum de Numis Germaniae Mediae
 §. CXXIII. de Ludewig Einleit. zu
 dem Deutsch. Münzwesen Cap. VII.
 §. 6. Ayrmannum Syllog. Anecdot.
 Tom. I. Proleg. §. 43. Ill. Koelerum
 p. 234.

5.) Quippe quod hoc numerum
 genus *maius* vel potius *crasius*
solidiusque bracteatis, in quo habeo
 consentientes Hofmannum in Münz-
 Schlüssel P. I. p. 138. Schlegelium de
 Num. Salfeld. Lit. G. 4. a, Doederli-

QVO REGNITIANA VENVM IVERVNT.

siue lingua dentes illidente *grozze* 7.) *pfennige*, 8.) qui quo vulgatiores, 9.) eo notiores cuiuscumque, vt omisso substantiuo, 10.) qui est sermo grammaticorum, *pfennige* 11.) solum *grossi* 12.) dicerentur, cui voci eloquendae qui neruos iusto magis intenderent, *grofschen* 13.) dabant. Iam cum et Latine exarantes ista per *grofsos denarios* 14.) reddiderunt, siue omisso posteriori 15.) *grofsos*, 16.)

A a 2

liquido

num §. XXXII. Heusingerum de Vet. Pec. Germ. Pretio §. XV. Ill. Mascouium de Re Monet. Saxon. Super. Sect. III. §. VIII. Ayrmannum et Koelerum.

6.) Vt in Caroli III. Romanorum Imperatoris literis, quas dederunt de Ludewig Rel. Tom. X. p. 191. Ill. Glafey Anecd. in Diplomatar. Car. III. p. 211. et 416. item Ayrmannus Anecd. Syllog. Tom. I. p. 319. qui in Proleg. §. 81. per vernaculae *Groschen* interpretatur, quibus adde libellum de Grosfis Cap. II. §. III.

7.) Cuius modi permutationis *700* z et exempla dedi in Kozauia Superiori §. VII. et in Commentario meo ad Tabulam Plauensem Germanicam anni *1000*.

8.) Quae est scriptura quorundam apud Glafium p. 90. 316. 465. et Struuium de Allod. Imp. C. III. §. 26.

9.) De quo nemo dubitabit, nisi cuius in manus non incidit *Neueröfnetes Groschen-Cabinet*, quod ex aliquot annis publico vsui referatum fuit et adhuc patet.

10.) Perinde ac neglecto substantiuo *Seller* sunt orti, quod pluribus discas ex Schlegelio de Num. Antiq. Gothan. §. XV. seqq.

11.) Quod intelligit, qui modo

intelligebat, numos innui. Vulgo enim nominabatur non solum post, quam *grofsi* erant in hanc lucem editi, sed et dudum ante *pfennige* fere cuiuscumque monetae genus. Illustrant hoc Doederlinus §. CXVI. et Generosif. de Beust Sciagraph. Iur. Monet. in Adpnd. Term. Techn. v. *Peningi*.

12.) In quo tamen si sit adhuc, qui haereat, conferat binas tabulas de Dresda nostra anno *1000*. exaratas, quarum posterior nude *grofsos* nominat, quae prior *groffe Pfennige* nominauerat.

13.) Quibus similia dedi in aliquoties iam citata Terra Regnitiana nota 119.

14.) Quae plene legas in Diplomatario Bohemo Silesiaco in de Ludewig Rel. MSSct. Tom. V. p. 53. 531. 535. 587. 594. 615. 617. et Tom. VI. p. 36. 39. 67. 85. atque Crisouieni ibid. p. 401. frequentius vero in saepius laudato Diplomatario Glafiano Caroli quarti p. 6. 124. 125. 190. 199. 206. 212. 231. 410. 412. 421. 430. 453. 470. 479. 498. 552. 644. item in Lenkfeldi a Schamelio retractata Chronol. Abbat. Bofaug. §. 14. p. 38. et repetita in Thu-

liquido adparet, illud nomen non a *crus*, 17.) quod veteribus quibusdam *crucem*, 18.) significabat, sed a vernaculo *gros*, 19.) vel aliorum *grosz*, 20.) quod nostratibus 21.) aliisque cognatis 22.) haud raro idem ac *crasus*, 23.) petendum, si vel horum numerorum natales Ita-

ring Sacr. p. 649. Sed et Siffridus Presbyter L. II. ad annum CI CCCLXXXVI, in Pistorii Rer. Germ. Script. Tom. I. p. 701. scribit: *Eodem tempore grosfi Pragenses denarii initium ceperunt sub rege Wenzeslao II.*

15.) *Denarii* enim respondent in illorum temporum scriptis *pfennige*, vt docuerunt Doederlinus de Num. Germ. Med. §. CXVII. p. 234. Buchnerus ad suum Diploma Fridricianum Henricis de Plauen datis Obseru. XII. p. 23.

16.) Vt in isto Glasciano Diplomatario p. 421. *grosfi* nude, qui paullo ante *grosfi denarii*, aequae ac p. 470. seq. 479. seq. 498. 552.

17.) Quo inclinatur Wachterus Glosfar. Germ. v. *Grosch* p. 617.

18.) *Crux* enim non distinguit *grosfos* ab aliis numismatibus, quorum genera pleraque illa erant signata vel vt teste, esse Christianorum Iesum cruci fixum sequentium.

19.) Quem ad modum vel ante me censuit Rhonius de Iohanneis Vratislauenfibus Cap. I.

20.) Vt obseruauit originum Germanicarum vocum felicissimus indagator Eccardus ad Leg. Salic. Tit. XXXXIII. p. 81.

21.) Sic vel adhuc in vsu *grosfer*

Leib non tam de *procero* et *longo*, quam de *crasfo*. Oportuisset igitur Frisium Spec. Monet. p. 162. potius scribere: *Die Groschen oder Grosfi sind von dem Worte gros, welches die bedeutet.*

22.) Cuius vestigia nostri Galli vel adhuc seruant pro documento originis suae Germanicae ex migratione Francorum nostrorum in Galliam priscam conuati. His *vn gros homme* est *homo* vastior corpore, *vne grosle femme* est *femina* vasto corpore, vt transpositis his vocibus *vne femme grosle* *femina grauida*, quae per naturam solito *crasfor*, vnde et la *grosfesse grauiditas*. Quid? quod *grosfeur crasitudinem*, *grosfer crasfum* et *grosfir crasfescere* indicat, adeo vt *arborea crasfae duos pedes* dicantur *les arbres gros de deux pieds*. Vel tribus verbis mihi praeiuit Wachterus v. *Gross* p. 618.

23.) Vt non adsentiar Schlegelio de Num. Saalfeld. Lit. G. 4. a. scribenti: *Signarum Grosfos, quod vocabulum non Germanicae originis, sed Grosfi (dicke) fuerunt appellati respectu bracteatorum, iis originem suam potius ex Italia per Bohemiam trahentibus*. In cuius sententiam quidem etiam iuit pedibus Buchnerus in Comment. ad Diplo-

Italia, 24.) quasi vero *crasfus* in *grosfus* 25.) mutatum sit, nec ipsam in Italiam 26.) cum Germanis profectum sit *grosfum* saltem prisco illi Latio ignotum. 27.) Sane aetas grosforum in Germania longe maior 28.) Wenzeslao II. Bohemorum, qui vergente seculo

A a 3

tertio

ma, de quo paullo post nota 27. Fridericianum Obseru. XII.

24.) Si tanta fides Hagecio Chron. Bohem. p. 360. Dubrauiio Hist. Boh. Lib. XVIII. p. 150. Chronicae Bohemicali Cap. LXXXIII. in Menkenii Script. Tom. III. p. 1738. Stranskio Repbl. Boiem. Cap. XVIII. §. III. Confer Ill. Mascouium de Re Monet. Saxon. Super. Sect. III. §. VIII. Diligentissimum Auctorem der *Nachricht von Groschen* C. I. §. III. Schlegelium modo nominatum, item de Num. Gothan. §. LXIII. Ill. Koele- rum in *Münz-Belustig.* Tom. II. P. XXX. p. 234.

25.) Vt vult Vorstius ad Sulpic. Seuer. Dial. I. Cap. XXI. n. 4. Koele- rus in *Münz-Belustig.* Tom. II. P. XXX. p. 234. quod nollem quoque fecisse Wachterum nostrum p. 618. quippe qui Germaniae immeritus do- mi manere debuisset ad externos prae- ter necessitate excurrere.

26.) Nam vel adhuc illuc negoci- antibus *grosfo* in ore et calamo, quod nostratibus, quibus sua lingua non fordet, in *grosfen handeln* dicitur.

27.) Vt iure suo retulerit id ver- bum, quaeque inde nata, in Glosa- rium suum Mediae et Infimae Latini- tatis Cel. Cangius Tom. II. p. 657. sq. In eius sententiam transierunt de Lu-

dewig Reliq. MSSCt. Tom. VII. p. 257. Eccardus ad Leg. Salic. p. 81. Heusingerus de Vet. Pec. German. Pret. §. XV. Wachterus Glosar. Ger- man. v. *Gross* p. 617. et nuperrime Erudit. Gesnerus in suo vere Thesau- ro Lat. Ling. et Erud. Tom. II. p. 844. Confer etiam Vorstium ad Sulpic. Se- uer. Dialog. I. Cap. XXI. n. 4.

28.) Quippe quod iam Frideri- cus II. Germanorum Imperator Ad- uocatis Plauiensibus fecit copiam *au- reos groslos monetandi*, quae verba legas in eius literis anno *MDCCCXXII.* datis apud Pekensteinium Theatr. Saxon. P. I. p. 27. Goldastum Con- flict. Imper. Tom. I. p. 299. Russetum Supplem. au Corps Diplomat. Tom. I. P. I. p. 90. Beklerum Stem. Ruth. p. 97. Koberberum in der *Nachr. vom Vogt- Land.* P. III. Lit. C. Tenzelium Vin- dic. Diplom. Lindau. Adpend. III. §. 4. p. 85. vt et ante aliquot annos editum a Zeduecnsibus wegen des *Gerichts Risch* etc. Adjunct. N. 51. p. 104. seq. quibus omnibus accuratius quinque abhinc annis aeri incidi cu- rauit, et notis egregiis illustrauit at- que vindicauit denno eas Buchnerus, vnde easdem transcripti in *Analecta mea Brandenburgica* P. II. Cap. I. §. 46. p. 119. seqq. vt non sit, quod Au- ctor von dem *Münzwesen* Cap. III.

tertio decimo eos Florentia petiisse vulgo circumfertur. 29.)

§. III.

Breiter, 1.) quod additur *grossis* in ista prisca tabula, non ex nostratum *zubereiten*, vt librarius quidam 2.) sensisse videtur, qui *berciter* exarauit. A forma potius aliis latiori nomen esse nactos, fatis

§. 12. in nota earum literarum fidem in dubium vocet, quam du Fresne Glosar. Tom. II. p. 658. non facit subleſtam, modo vt Wenzelao emergat gloria, grossos eo parario in Germaniam introiſſe, Sane V. Cel. Koelerus in calce Praefationis ad istum librum de Re Monetaria Fridericianum diploma pro vero agnouit, vt quoque indicauit Buchnerus im *Verzeichn. aller Gräfl. Neufisch. Münz. praefatus ac iterum nuper in V. Pl. R. Oetteri Samml. Nachr. Hist. Wissensch.* Tom. II. P. III. p. 185. sq. Sed et euoluas in eiusdem huius collectionis P. I. p. 70. Buchnerum spicilegium numorum viliorum recentium suadentem.

29.) Testantibus Dubrauió, Hagecio, Chronica Bohemicali Menkeniana, Siffrido antea excitatis, item Balbino Epit. Hist. Boh. Lib. III. Cap. XVI. p. 206. Ex recentioribus hic adlegandi Redelius in *Sehenswürdig. Prag* P. I. Cap. XXXVIII. p. 164. Sagittarius de Numis Saxoniceis *Disf. in Menkenii Script. Rer. Germ.* Tom. II. p. 769. Schlegelius de Num. *Antiq. Gothan.* §. LXIII. p. 104. seq. Illustrissimus Comes de Bunau de Iure circa Rem Monet. in *German. Cap. II. §. LII. III.* Mascouins de Re Monet.

in Terr. Saxon. Super. Sect. III. §. VIII. p. 46. Auctor der *Nachr. von Groschen* C. I. §. III. III. et XIII. et Cel. Koelerus in *Münz-Belustig.* Tom. II. P. XXX. p. 234. Quibus omnibus aduersus Rosizius Chron. Episc. Wratislau. in de Sommersberg *Siles. Rer. Script.* Tom. I. p. 69. eius successori Ioanni tribuit.

§. III. 1.) Quam quidem vocem Chronicon nostrum respuit in domesticis tamen toties obuiam, cuius exemplum dedi inquirens: An Curia Regnitiana Burggr. Norimb. Vrbs per Bohemos §. XXXII. plura, si Deo visum, daturus quam proxime, ni fecerint fatis Rudolphi Goth. *Diplom.* P. I. C. XXI §. 11. p. 220. Hornius in *Frider. Bellie. Sect. VI. §. 12.* p. 255. et in *Hand-Bibliothec von Sachsen* P. II. N. III. p. 218. et 219. Strunius in *Reichs-Archiv.* P. I. p. 111. seqq. de Ludewig *Reliq. MSSCt.* Tom. V. p. 229. 251. Tom. X. p. 613. et 638. Scriptor von *Ankunft der Groschen* Cap. I. §. V. p. 17. §. XI. not. 1. §. XIII. p. 33. et III. Koelerus in *Münz-Belustig.* Tom. II. P. XXX. p. 236.

2.) Libri Prouinciae Curianae, vt ad Terrae Regnitianae §. VIII. obseruatione 73. indicaui,

QVO REGNITIANA VENVM IVERVNT.

fatis arguit, quod Latino scribendi genere vtentes 3.) adpellent *latos*, ni potius a maiori pondere. 4.) Sane minoris ponderis 5.) dicebant ex aduerso *schmale*, 6.) Latini *paruos*, 7.) immo *praeciosos*. 8.)

§. III.

A natali solo, quod nosse opus erat, quoniam diuersis locis diuerso valore cudebantur, 1.) adhaeret iis, cum quibus nobis iam est negocii, *freyberger* 2.) cognomen, quod traxisse ex *Freiberga* Saxonum

3.) Apud Sagittarium l. c. Schlegelium de Numis Antiq. Goth. §. X. p. 10. et §. LXIII. p. 104. not. x. Struuium p. 113. Loeberum Hist. Ronneburg. Adpend. Diplom. N XI. p. 31. seq. N. XVI. p. 48. de Ludewig Reliq. MSSCt. Tom. I. p. 374. 389. 394. 397. 410. Tom. V. p. 83. Auctorem laepius excitatum de Grosfis Cap. II. §. III. p. 129. seqq. Koelerum vitium numophylacium in Münz-Belustig. Tom. II. P. XXX. p. 236. Illustr. Buderum in Mühl. Sammlung. p. 442. Schoentgenium Hist. Graf Wiprecht's in Cod. Probat. N. XXII. p. 87. seq.

4.) Quo digitum intendit Hornius antea nominatus p. 253. seq.

5.) Eum enim significatum admittere nostratum *schmal*, conuincit haesitantem Wachterus p. 1439. eundemque hic locum habere, docent diplomata in Rudolphi Goth. l. c. Ludewigii Reliq. MSSCt. Tom. I. p. 363. Hornii Hand-Bibliothec p. 219.

6.) Quale legas in Hornii Frid. Bell. p. 255. et in Hand-Bibliothec p. 223. Ludonici Rel. MSSCt. Tom.

I. p. 420. 431. Tom. V. p. 189. 251. 266. Tom. VIII. p. 180. Tom. X. p. 610. seq. 616. 668. Struuii Reichs-Archiv. P. II. p. 371. Anonymo de Grosfis Cap. I. §. V. p. 18. §. XI. not. 1. §. XIII. p. 36. et Menkenii Script. Rer. Germ. Tom. I. p. 746.

7.) Quos produxerunt in scenam Sagittarius l. c. Schlegelium p. 104. seq. Ill. Mascouius p. 47. Auctor de Grosfis p. 28. Koelerus Doctis. p. 237. Gotterus vom Nonnen-Closter zu Eisenberg Cap. V. N. XXI. p. 63. et N. XXIII. p. 68.

8.) Apud eundem Gotterum in tabula a. c. cccclxiii. N. XXII. p. 65. seqq. et Loeberum N. XI. p. 30. item de Ludewig Rel. MSSCt. Tom. V. p. 76.

§. III. 1.) Submontibus Frisio Spec. Monet. p. 122. 145. 147. 150. 153. Rhonio de Iohann. Vratislau. Cap. I. Schlegelio §. LVI. Hornio Frid. Bell. p. 253. Auctore de Grosfis Cap. I. §. VII.

2.) Quos Chronographus noster immortalis Menkenii cura togam indutus *Friburgicos* nominat, qui sunt

QK 77 557

(X2625925)

DE PECVNIAE GENERE QVO REGNITIANA *cer.*

Saxonum quilibet intelliget, quam primum in memoriam reuocauerit, eam iam dudum argenti venis largam ad medium seculi decimi sexti, quo Dresdam fuit translata, monetaria officina fuisse gauisam aliquot seculis retro. 3.) Eam vero urbem *Misniae* esse maximam, cum vel tiro sciat; non alii sunt grossi, qui vni alterius 4.) *Misnensium* nomine veniunt. 5.)

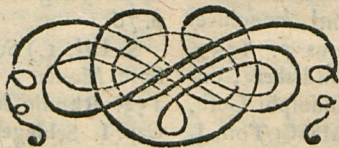
Linnaei I. P. I. R. G. Lib. V. Cap. VII, N. 59. *Friburgensis*, quos tamen caue ne de *Friburgo* alio quam ad Muldam sito interpreteris, quo nullum in istis terris adeo bene dotatum. Cum enim *burg* et *berg* eiusdem originis; prisca secus ac recentiores *Friburgum* et *Fribergam* haud distinguebant. Inde autem ortum trahentes grossi in pluribus tabulis, quae in praesenti emtionis negotio fuerunt exaratae, quarum vnam in libello de Cur. Reg. Burggr. Norimb. Urb. per Boh. §. XXXII, iam publici iuris feci, facturus plures prope diem, ne opus habeas ad Struuium et Hornium paullo ante excitatos, Sagittarium Hist. Gothan. p. 414. Tenzelium Goth. Hist. Suppl. II, N. LXXXVI, p. 200. Schlege-

lium de Num. Antiq. Gothan. §. LIII. p. 57. seqq. Auctorem de Grossis Cap. I. §. XI, in not. a. recurrere.

3.) Teste Mollero Theatr. Freiberg. Chron. Sect. I, Cap. XVII. p. 145. seq.

4.) Lairizio puta de Burggrau. Nor. p. 36. et Henrico Widenfi in modo dicto ab me proposito libello §. XXXI.

5.) Quam sententiam confirmat Schlegelius iste p. 57. in partes trahens Frisium p. 147. Sed et in aliis tabulis antiquis hoc nomine veniunt, vt in Ill. Auemanni Beschreib. der Grafen von Kirchberg im Anhang. N. 104. 105. in Scripto anonymo de Grossis Cap. I. §. V. p. 18. §. XI, not. ee, ac Rudolphi Gotha I, c.

M. C.

ca-
e-
se
fc
e-

ff.
ffs

ei-
p.

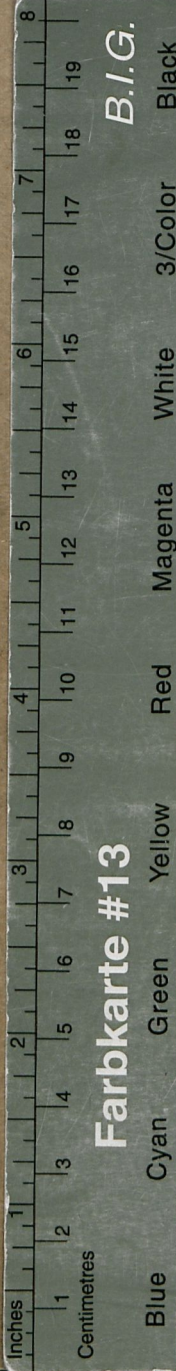
u.
in
lo

at
a-
iis
at,
er
g.
le
I.

C.

Farbkarte #13

B.I.G.

h. 109, 54

II, 4
V_k
551

DE
PECVNIAE. GENERE
QVO

TERRA. REGNITIANA

VENVM. IVIT

VT

QVOS. INTERESSE. COMMODVM. EST
RITE. CONCIAT. AVDTIVM
DIE. POST. INITVM. CI^oCCCLIII. ANNVM

H. L. Q. C

IN. ALBERTINOFRIDERICIANO

I. L. LAIRIZIVM. LEVCOPOLITANVM. VERNACVLA
DE. TRANSACTIONE. PASSAVIENSI

C. A. AKERMANNVM. ISTIVS. CONTERRANEVM
LATINA

EIVS. VINDICEM

C. F. SELIGIVM. EIBENSTOCA. SAXONEM. CARMINE
MANTVANO

*EX. ALBERTI. CASTRIS. AD. FRIDERICIVM
NOSTRVM. NOSTROS. TRADVCTVRVM*

AC. DEMVM. SE. IPSVM

IIS. QVAE. BINIS. ABHINC. SECVLIS. CONTIGERVNT

PACATIORA. AVGV RATVRVM

DISSERIT

PAVLLVS. DANIEL. LONGOLIVS

CVR. R. A. M. FAC. PHIL. LIPS. ADSESS. ET. SOC. IEN. LAT. SOC. HON

CVRIAE. REGNITIANAE. AD. SALAM

TYPIS. IOANNIS. ANDREAE. HETSCHELII. GYMN. TYP